

Handlingsplan för
Oljeskadeskydd
Falkenbergs kommun

FALKENBERG
Hitta det här

Dokumentet är upprättat av:

Namn:	Funktion:	Organisation:
Tina Källström	Säkerhetsutvecklare	Räddningstjänsten Väst
Therese Jouper	Säkerhetsutvecklare	Räddningstjänsten Väst
Helena Tari	Brandingenjör	Räddningstjänsten Väst
Fredrik Lindespång	Park- och strandchef	Kultur- och fritidsförvaltningen
Per-Anders Johansson	Miljö- och hälsoskyddsinspektör	Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen
Ola Alinvi	Kommunekolog	Stadsbyggnadskontoret
Don Lindkvist	Arbetsledare	VIVAB
Agneta Elofsson	Verksamhetschef	Kost- och städservice

Fastställt av:

Rolf Landholm

Datum för fastställande:

2014-10-28

Giltighet:

Tills vidare

Revideringar:

Datum:	Huvudsaklig ändring:	Av:	Fastställt av:

Omslagsfoto: Skrea strand 2013. Helena Tari

Innehållsförteckning

Inledning och sammanhang	4
Övergripande ansvarsområden	4
Statlig räddningstjänst	4
Kommunal räddningstjänst.....	5
Sanering och hantering miljöfarligt avfall	5
Samordning, rådgivning och resurser	5
Förebyggande	5
Uppföljning	6
Kommunens ansvar och uppgifter	6
Räddningstjänsten Väst	7
Översikt över kommunens krisledning	6
Samordningstaben.....	6
Förvaltningar och bolag	7
Kommunstyrelseförvaltningen.....	7
Kultur- och fritidsförvaltningen	7
Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen.....	7
Vatten och Miljö i Väst AB (VIVAB).....	8
Organisation	8
Ersättning vid räddningstjänst och sanering	8
Vidare information	9

Inledning och sammanhang

Följande dokument utgör arbetsplan för hantering av ett eventuellt oljepåslag längs kommunens kuststräcka. Dokumentet reglerar ansvarsområden samt tydliggör roller och uppgifter om ett oljeutsläpp till havs skulle drabba kommunen. Till dokumentet hör även följande stöddokument:

- Åtgärdskalender: Ansvarig för larm- och beredskapsfunktionen/
Tjänsteman i beredskap (TIB)
- Åtgärdskalender: Räddningsledare
- Åtgärdskalender: Saneringsledare
- Kartstöd i GIS och Miljöatlas¹ med tillhörande ”insatskort”
- Informationsblad Oljeskadeskydd: för samordningsstab
- Förvaltningarnas och kommunala bolags egna riktlinjer/checklistor, etc.

Arbetsplanen, tillhörande åtgärdskalendrar och det kartbaserade stödet ska ses som ett komplement till kommunens övergripande planering inför särskilda och extraordinära händelser och planeringen inför ett oljepåslag bygger på att kommunens ledning organiseras enligt ordinarie rutiner.

Dokumentet beskriver först vilka aktörer på nationell, regional och lokal nivå som har ansvaret för att hantera de olika skedena av ett oljepåslag. Därefter följer den interna ansvarsfördelningen inom kommunen. Då ersättningen efter ett oljepåslag skiljer sig från andra särskilda händelser har ett stycke om detta inkluderats. Slutligen listas referensmaterial där mer information kan sökas.

Övergripande ansvarsområden

Vid ett oljeutsläpp som sker till havs fördelas ansvaret mellan flera olika myndigheter på central, regional och lokal nivå². Nedan beskrivs ansvaret för de huvudsakliga uppgifterna vid ett oljepåslag. En lista över de troligaste externa aktörerna finns i åtgärdskalendrarna.

Statlig räddningstjänst

Kustbevakningen svarar inom Sveriges sjöterritorium samt inom Sveriges ekonomiska zon för räddningstjänst när olja eller andra skadliga ämnen har kommit ut till havs. Ur juridiskt perspektiv går gränsen mellan statlig (Kustbevakningens ansvarsområde) och kommunal räddningstjänst i strandlinjen. I praktiken är dock gränsen flexibel och hänsyn tas till vilka praktiska förutsättningar respektive part har.

---

¹ Digital Miljöatlas är ett webbaserat kartstöd som tagits fram av Länsstyrelsen Västra Götaland och IVL Svenska Miljöinstitutet AB på uppdrag av Naturvårdsverket.

² Lag om skydd mot olyckor (LSO) 4 kap 5 §

Kommunal räddningstjänst

Räddningstjänsten Väst ansvarar för all kommunal räddningstjänst i Falkenbergs kommun. Detta innebär att de har ansvaret för räddningstjänst i vattendrag, kanaler, hamnar och insjöar inom Falkenbergs kommun samt i strandlinjen. Olja som hotar att nå stränder betraktas normalt som skäl för räddningstjänst, då denna typ av händelse ofta kräver ett snabbt ingripande. Länsstyrelsen kan i särskilda fall överta ansvaret för kommunal räddningstjänst i en eller flera kommuner³.

Sanering och hantering miljöfarligt avfall

Ansvaret för sanering av oljeskador är författningsmässigt oreglerat, men det blir kommunens uppgift att ansvara för saneringen inom sitt geografiska område. Sanering påbörjas normalt då den kommunala räddningstjänsten är avslutad men kan också pågå parallellt med räddningsinsatsen. Oljeblandat material klassificeras generellt som miljöfarligt avfall⁴.

På uppställningsplatserna i anslutning till saneringsområdet, sker tillfällig lagring av avfallet, i väntan på bortforsling. Tillfällig lagring är inte **tillståndspliktig**. Ifall det finns behov av att ha oljeavfall stående under längre än tillfällig tid, alternativt på platser som inte är i anslutning till saneringsområdet, krävs mellanlagringstillstånd.

Samordning, rådgivning och resurser

Länsstyrelsen ska vid en kris verka för samordning och inriktning av åtgärder mellan berörda aktörer och sammanställa en regional lägesbild. Länsstyrelsen kan även stödja kommunens arbete med t.ex. informationsspridning och expertkunskap på miljöområdet. Mer om länsstyrelsens roll och stödfunktioner finns i Länsstyrelsens oljeskyddsplan.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) bidrar med expertis gällande hantering av oljeutsläpp. Deras beredskap finns till för att stödja och vägleda kommunen vid en oljeolycka. Vid behov kan de bistå kommunerna med personal och med materiel från ett antal mobila oljeskyddsförråd.

Havs- och vattenmyndighetens Oljejour, vilken upprätthålls genom avtal med extern partner, bistår med ekologisk expertis och ger råd till kommuner, myndigheter m.fl. när det gäller sanering av olja. Dessa bör kontaktas i ett tidigt skede.

Förebyggande

Sjöfartsverket har huvudansvaret för åtgärder som syftar till att förebygga oljeutsläpp från fartyg och olyckor till sjöss.

---

³ Lag om skydd mot olyckor (LSO) 4 kap 10§

⁴ Avfallsförordningen 2011:927 (bilaga 1, bilaga 4 rubrik 13).

Uppföljning

Havs- och vatten myndigheten ska bl.a. göra uppföljningar av miljöeffekter efter utsläpp av olja.

Kommunens ansvar och uppgifter

I detta stycke beskrivs ansvarsfördelningen inom Falkenbergs kommun före, under och efter ett eventuellt oljepåslag. De förvaltningar, förbund och bolag som har ett utpekat ansvar ska ta fram egna stöddokument såsom riktlinjer och checklistor inom sitt ansvarsområde.

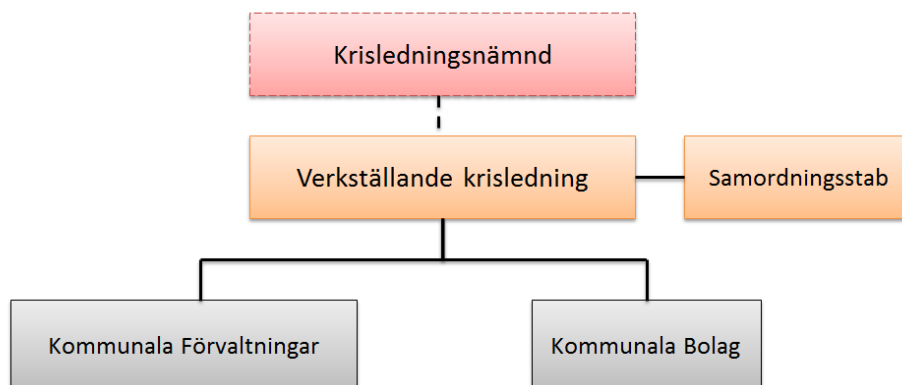
Förvaltningarna, förbunden och bolagen ska se till att dessa går i linje med varandra så att kommunen som helhet kan hantera händelsen på ett tillfredsställande sätt. I ansvaret ingår även att hålla dessa stöddokument, handlingsplaner med mera aktuella, samt att säkerställa att de finns tillgängliga för kommunens krisledning. Resurslistor, kontaktvägar och eventuella avtal med externa resurser ska också hållas aktuella och tillgängliga.

Under en händelse ansvarar respektive förvaltning/bolag för avlösning av egen personal samt att säkerställa uthållighet inom egen organisation och kontinuitet i prioriterad egen verksamhet.

Kommunchef ansvarar för att denna handlingsplan vid behov revideras. Räddningstjänsten Väst kan bistå och bör föreslå revideringar när behov finns.

Översikt över kommunens krisledning

Nedan beskrivs kommunens krisledningsorganisation översiktligt.

Kommunens krisledningsorganisation utgörs av den verkställande krisledningen, samt de kommunala förvaltningarna och bolagen. Den verkställande krisledningen utgörs av förvaltningscheferna och bolagscheferna. Till sin hjälp kan de upprätta samordningsstaben för stöd och samordning av arbetet. Samordningsstaben kan bestå av olika personer beroende på vilken typ av händelse som inträffat och vilka befattningar det kan finnas behov av. Deras uppgifter är främst att samordna berörda förvaltningar och bolag

Samordningsstaben

Samordningsstaben har till uppgift att stötta verkställande krisledning och ta fram beslutsunderlag. De ska även samordna en gemensam kommunal organisation, genom att

upprätta en gemensam lägesbild, och dokumentera händelseförloppet samt samordna information till berörda aktörer och allmänhet. Detta görs bland annat med hjälp av informatörer, och personal inom administration och personalfrågor.

Räddningstjänsten Väst

Räddningstjänsten Väst tillhandahåller kommunens larm- och beredskapsfunktion (finns tillgänglig dygnet runt årets alla dagar). Den person som ansvarar för funktionen informerar kommunen, i samband med en oljeolycka. Ansvarig för larm- och beredskapsfunktionen ska vid behov kunna agera som första stabschef i samordningsstaben. Räddningstjänsten Väst ansvarar för bekämpning av olja i strandzonen (kommunal räddningstjänst) och i kommunala hamnar. De har samordningsansvar för materiel- och utrustningsfrågor under räddningstjänstskedet. Räddningstjänsten ska även vid behov kunna bistå med stabschef till en yttre stab under saneringsskedet. Räddningstjänstens säkerhetsutvecklare stödjer kommunens arbete före, under och efter en händelse genom att hjälpa till med planering, utvärdering med mera.

Förvaltningar och bolag

Nedan beskrivs de förvaltningar och bolag som är centrala i samband med hantering av ett oljeutsläpp i Falkenbergs kommun.

Kommunstyrelseförvaltningen

Kommunstyrelseförvaltningen ansvarar för att bistå samordningsstaben med informatörer och personal inom ekonomi och personalfrågor. De ansvarar även för förplägnad till kommunens personal som arbetar med händelsen och till eventuella frivilliga/tillfälligt anställda, genom Kost- och städservice. På planavdelningen finns kommunekolog som kan bistå vid prioriteringar av kusten i planeringsskedet utifrån naturvårdssynpunkt och är rådgivande till räddnings- och saneringsledaren vad gäller prioriterade naturvärden under en händelse.

Kultur- och Fritidsförvaltningen

Kultur- och fritidsförvaltningen ansvarar för saneringsinsatsen, inklusive att tillhandahålla saneringsledare, samt för logistikplaneringen avseende saneringsplatser, tvättnings- och omklädningsutrymmen, etc. Saneringsledare bör utses i samråd med krisledningen och räddningstjänsten.

Kultur- och fritidsförvaltningen ska även bistå vid prioriteringen av skadebegränsande åtgärder under räddningstjänstskedet. Under saneringsskedet är förvaltningen samordningsansvarig för materiel- och utrustningsfrågor.

Förvaltningen ansvarar även för hanteringen av oljeskadade och döda djur.

Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen

Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen ska med stöd av miljöbalken (kap 10) bedöma om de förslag till sanerings- (avhjälpande) åtgärder som presenteras är lämpliga och acceptabla. Det sker efter samråd med Kultur- och fritidsförvaltningen som är ansvariga för att ta fram förslagen. Kommunekologen bör ges möjlighet att yttra sig i med expertkunskap inom naturvård och vara rådgivande till räddningsledare och saneringsledare vad gäller prioriterade

naturvärden i samband med ett oljeutsläpp. Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen kan primärt i samband förberedande planering stödja Kultur- och fritidsförvaltningen, Räddningstjänsten och VIVAB genom information och rådgivning. Miljö- och hälsoskyddsförvaltningen ska bedriva tillsyn över saneringen. Förvaltningen ska också bedöma när saneringen kan anses var avslutad. Förvaltningen kan även ställa krav på att miljöskador/effekter av saneringen följs upp.

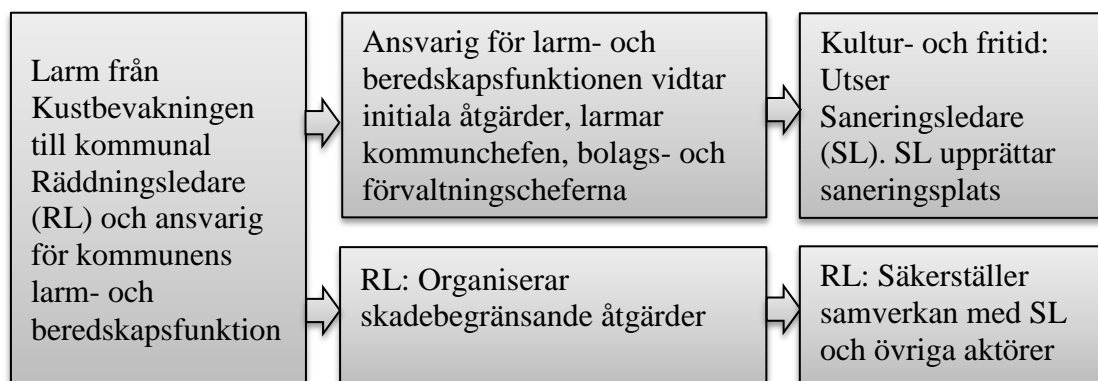
Vatten och Miljö i Väst AB (VIVAB)

Vatten och Miljö i Väst AB ansvarar för vatten, avlopp och avfallshantering i Falkenberg och Varberg. Ansvaret för avfallshantering inkluderar kärllhantering, samordning av containrar, logistik och borttransport av avfallet till slutlig behandling. VIVAB ansvarar för att denna hantering sker på ett miljöriktigt sätt. Även döda djur är att betrakta som riskavfall och ska hanteras därefter. Återvinningscentral Sandladan kan fungera som mellanlagringsplats för upptagen olja. För mellanlagring av olja krävs tillstånd, vilket utfärdas av Länsstyrelsen. VIVAB ansvarar för att giltigt tillstånd finns vid mellanlagring av upptagen olja.

Organisation

Vid ett oljepåslag finns två förutbestämda funktioner: kommunal Räddningsledare (RL) och en av Kultur- och fritidsförvaltningen utsedd Saneringsledare (SL). Vid samtidigt pågående räddningsinsats och saneringsinsats är RL överordnad SL.

Det är Räddningsledaren och Saneringsledaren som, utifrån ledningsstöd (t.ex. åtgärds-kalendrar och kartstöd) och situation/behov, leder och organiserar insatsen och sätter sambandet för räddningsinsatsen respektive saneringsinsatsen. Skissen nedan syftar till att illustrera det övergripande händelseflödet och de uppgifter/händelser som anses vara av stor vikt för samsyn och samordning av hanteringen i inledningsskedet.

Ersättning vid räddningstjänst och sanering

Enligt lagstiftning⁵ har kommunen rätt till ersättning från staten för kostnader som överstiger ½ prisbasbelopp och som uppkommer i samband med räddningstjänst och/eller sanering efter

---

⁵ Lag om skydd mot olyckor (LSO) 7 kap 2§ och Förordning om skydd mot olyckor (FSO) 7 kap 1§

ett oljepåslag från havet⁶. Kommunernas ansökan om ersättning prövas av MSB. För att ersättning ska betalas ut krävs en omfattande dokumentation. För att säkerställa att kommunen ersätts fordras därför att samtliga aktörer följer upprättade rutiner för dokumentation. MSB ska alltid kontaktas och en gemensam mall för dokumentation bör användas⁷. För mer information om ersättning se MSB:s oljeskyddspärm (se nästa stycke).

Varje förvaltning/bolag ansvarar för att hantera och dokumentera sina respektive kostnader till dess att de ersätts. Slutlig ersättningsansökan sammanställs av en av krisledningen utsedd person.

Vidare information

Tillhörande stöddokument, så som åtgärdskalendrar, kartstöd och insatskort, tillhandahålls av Räddningstjänsten Väst. Zonindelning med mera finns tillgängliga i kommunens GIS-skikt.

MSB⁸ ger ut en instruktionspärm ”Kommunens oljeskydd” som innehåller allmän information, resursförteckningar över MSB:s materiel samt instruktioner och tips för sanering vid en oljeolycka. Informationen uppdateras kontinuerligt och går att ladda ned på MSB:s webbplats (www.msb.se). I Falkenbergs kommun finns tre instruktionspärmar, vilka är placerade på räddningsstationen i Falkenberg, Miljö- och Hälsoskyddsförvaltningen samt Kultur- och fritidsförvaltningen, vilka själva ansvarar för att hålla dessa pärmar uppdaterade.

Länsstyrelsens regionala oljeskyddsplan finns på länsstyrelsens hemsida.

Digital Miljöatlas är ett webbaserat kartstöd som tagits fram av länsstyrelsen Västra Götaland och IVL Svenska Miljöinstitutet AB på uppdrag av Naturvårdsverket. Miljöatlasen nås via följande hemsida: http://ext-webbgis.lansstyrelsen.se/digital_miljoatlas/

---

⁶ Observera att ett ½ prisbasbelopp gäller för både räddningstjänstinsatsen och saneringen. Som mest kan det bli ett prisbasbelopp som självrisk.

⁷ Ta kontakt med MSB för att få ut den senaste ”Ersättningsmallen”.

⁸ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, tidigare Räddningsverket.